

Weijers in het landschap

Over cultuurhistorie en zo

www.jantimmerscultuurhistorie.nl

Zwarte Horstweijer
Luiksgestel

Het Groene Woud

Weijers in het landschap

Voor 1350 al 30 vermeldingen van weijers in het Dommelgebied.

- Vivarium, weijer, wouwer, ...
- Recht om water te stuwen en af te voeren (op- en aflaten)
- Dammen te leggen en aan- en afvoersloten te graven
- Aanleggen van stuwen (sluijsen)

Verkoop anno 1332 van weijer **het Eggelmeer in Milheeze**:

... het recht om richting de Peel het water zo hoog op te stuwen als hij wil en het water op en af te laten door sloten te graven, zowel boven als beneden de weijer.

Verkoop anno 1394 van weijer **Dapperslaar in Brouwhuis**:

....een zekere weijer met ondergrond (...) met de volle waterinlaat aan de hoge kant van de weijer en de volle doorlaat en wateruitlaat aan de lage kant van de weijer. Zo vaak als hij wil mag de eigenaar de doorlaat en de uitlaat van het water gewoonlijk in werking stellen

Weijers in de Beekloop te Bergeijk

Topografie
2020

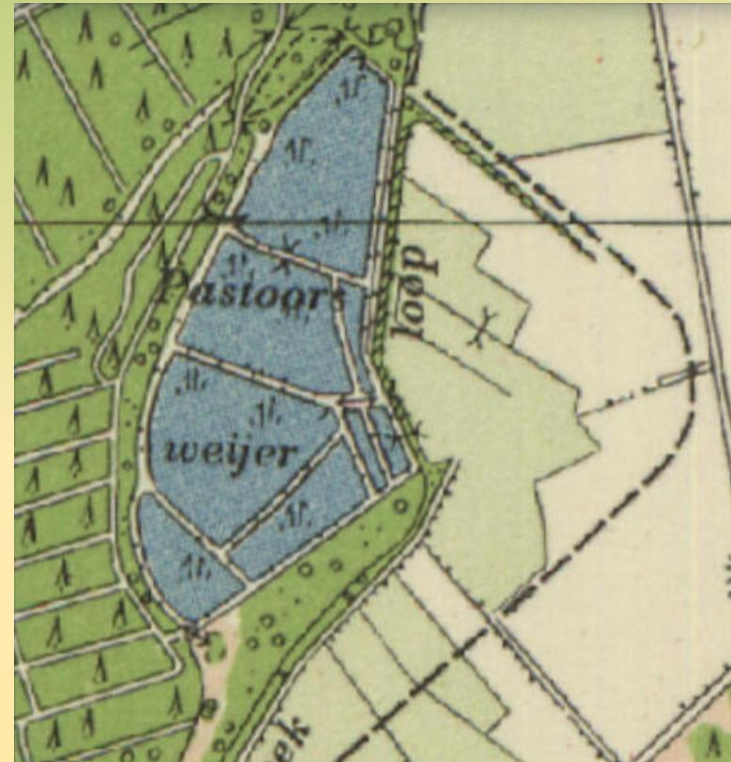
Topografie
1840

1. Kapelaansweijer (Brouwersweijer)
2. Pastoorsweijer
3. weijers bij de Maaij

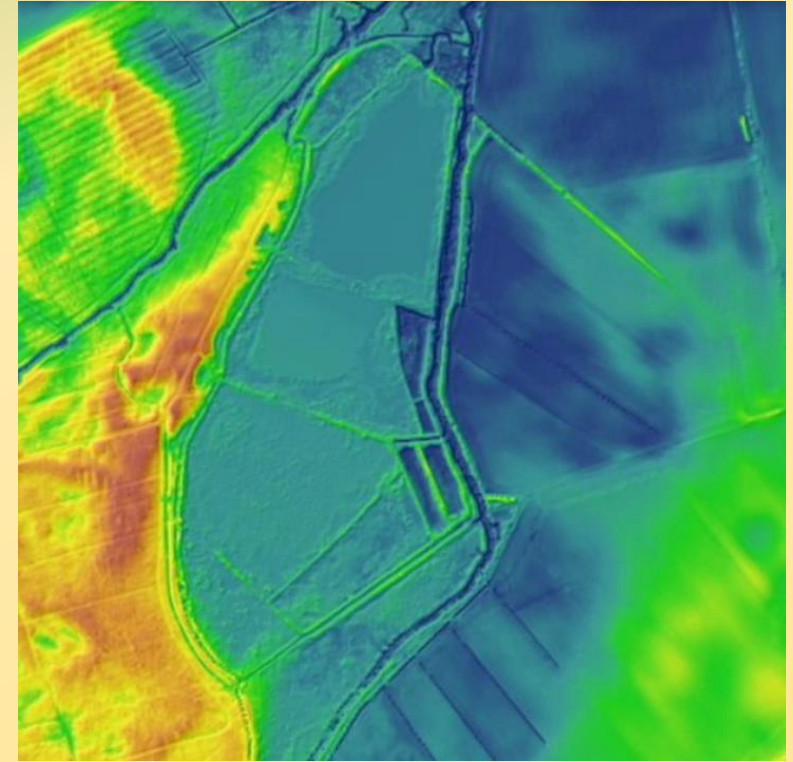
De Pastoorsweijer in de Beekloop, Bergeijk

Topografie 2019

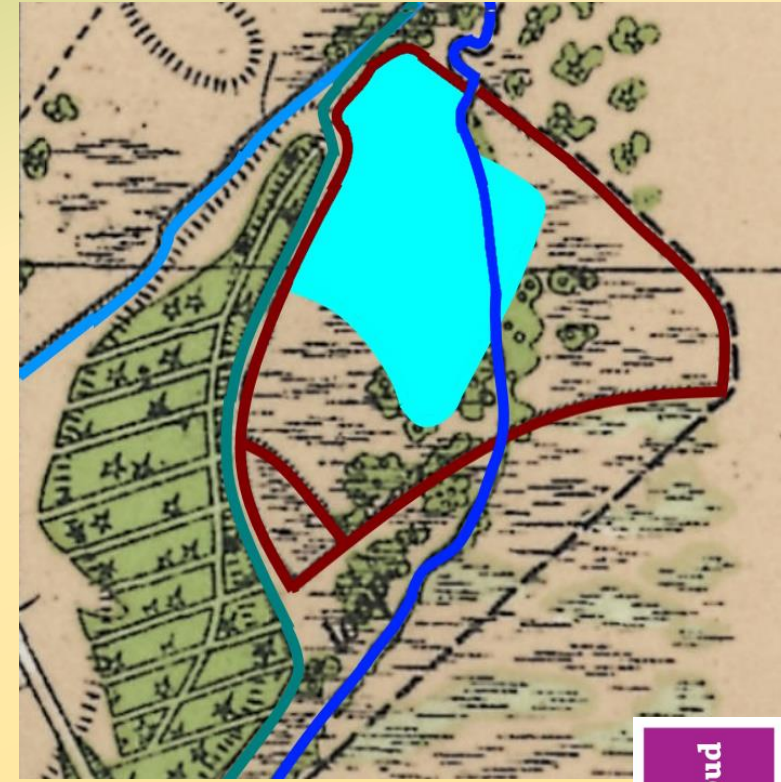
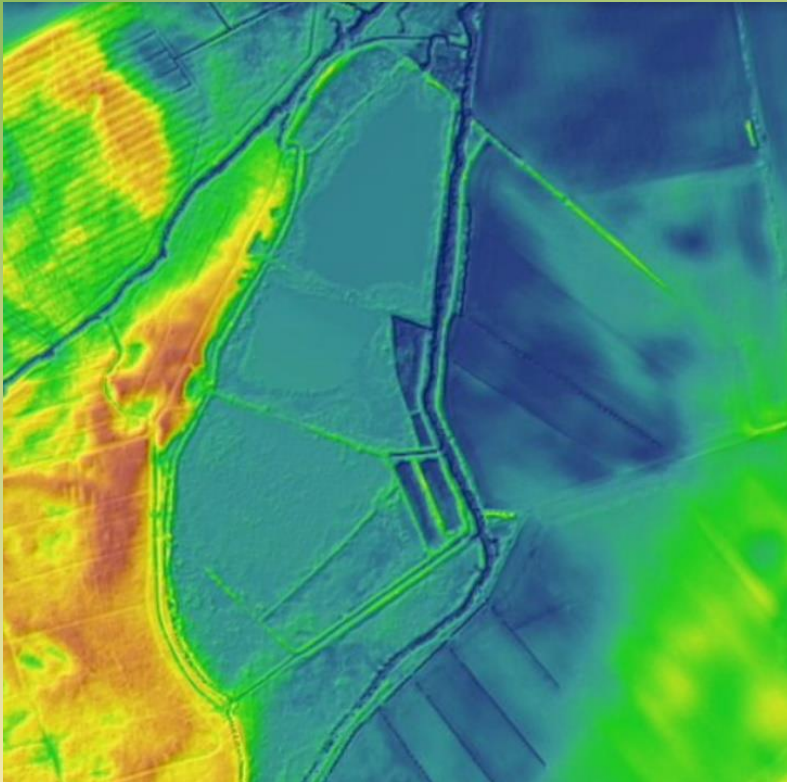
Topografie 1953

Hoogtekaart 2021

met pas aangelegde visvijvers

De Pastoorsweiher in de Beekloop, Bergeijk

Topografie 1930

reconstructie

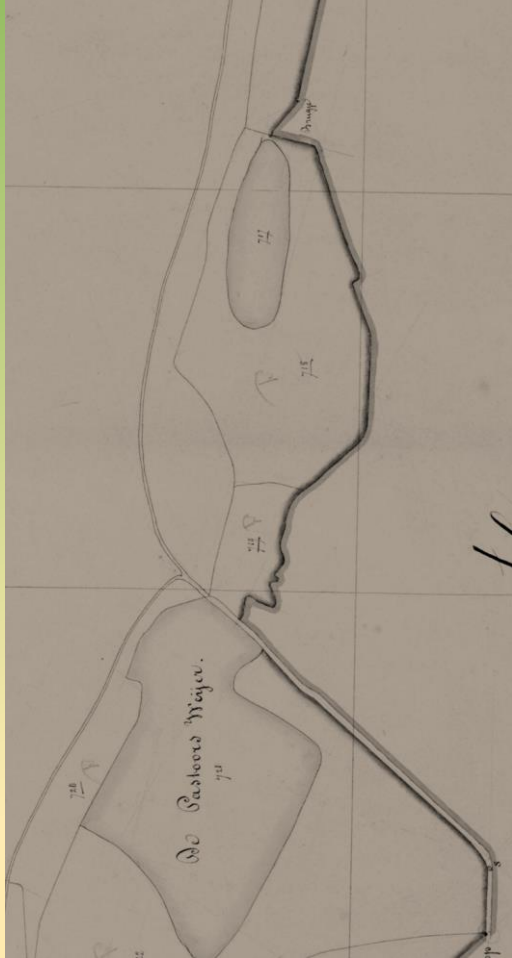
Gemeentegrens is van 1810
Keunensloop is van 1863

De Pastoorsweijer in de Beekloop, Bergeijk

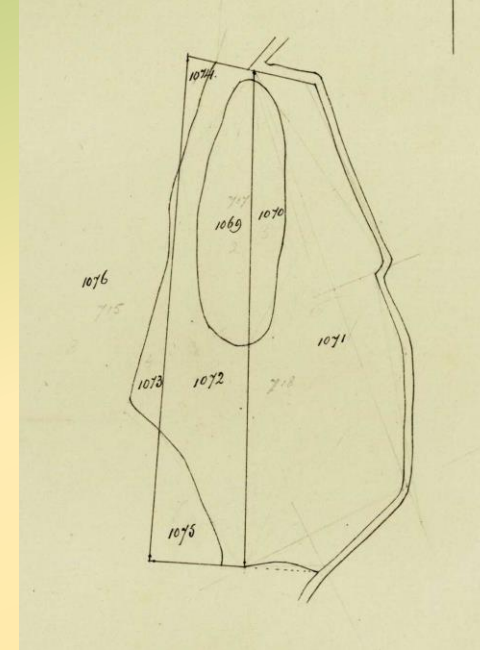
De Kapelaansweiher in de Beekloop, Bergeijk

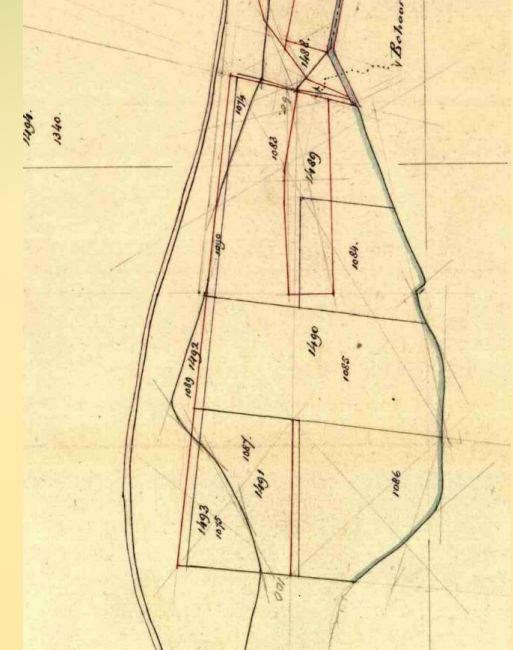
1832

1844
Keunensloop gegraven

1865

1893

Vloeiweiden:
Eerste poging 1865
Tweede aanleg 1893

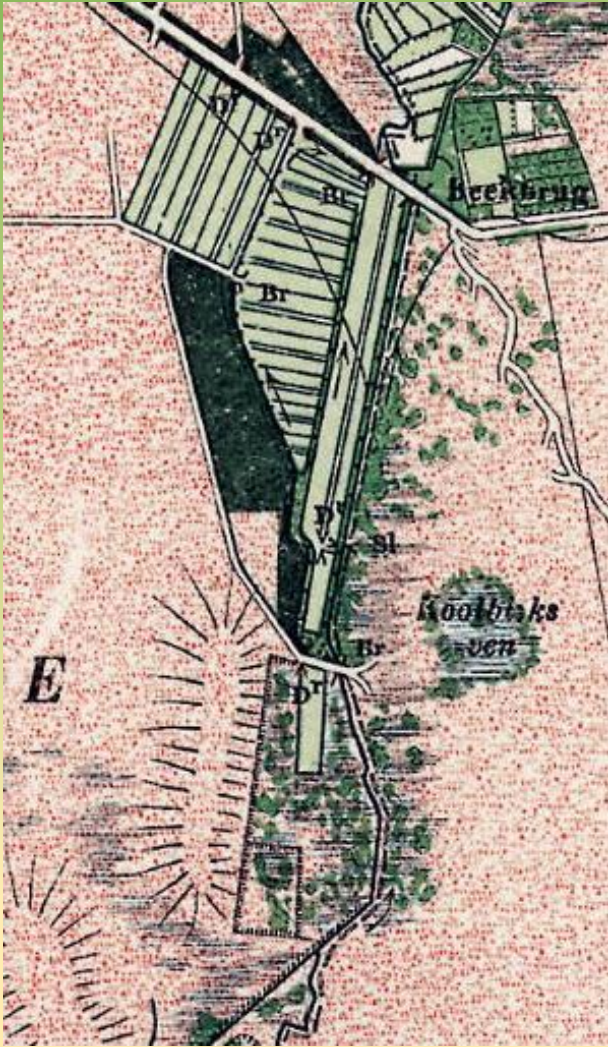
De Kapelaansweiher in de Beekloop, Bergeijk

Blauw: oude omleiding
Geel: oude wallen
Rood: wallen 1865

1: oude inlaat
2: inlaat 1893
3: uitlaat/sluis

De Kapelaansweijer in de Beekloop, Bergeijk

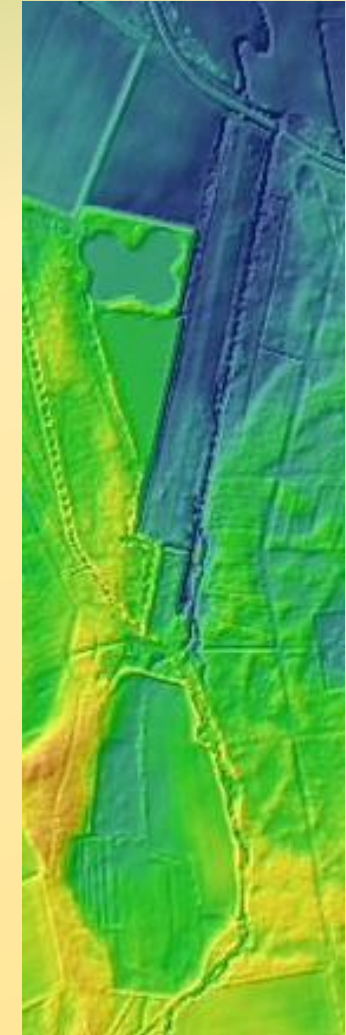
1902

1953

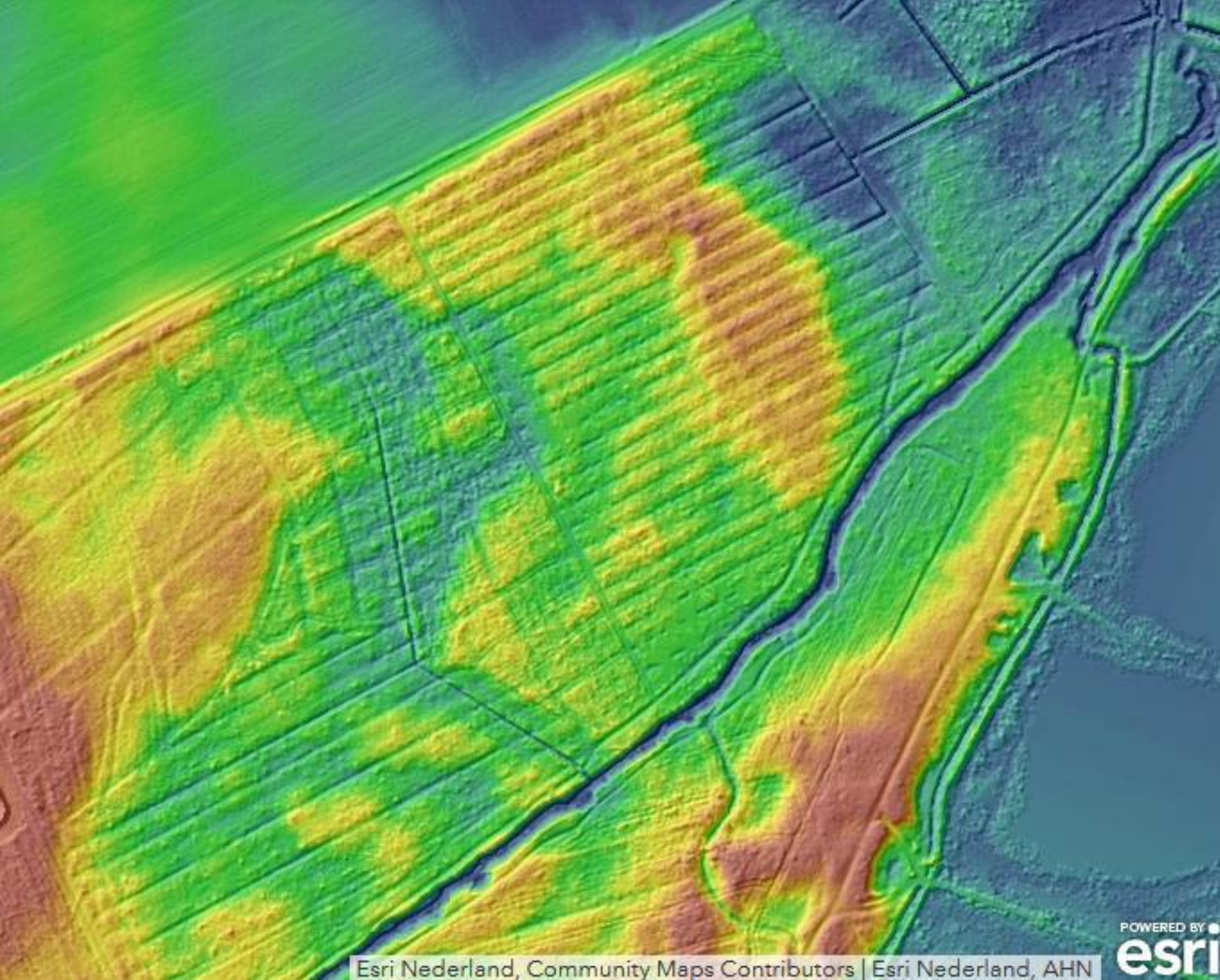
2020

Vloeiweiden aangelegd 1893

De Kapelaansweijer in de Beekloop, Bergeijk

Vloeiweiden in het
bos bij de
Pastoorsweijs

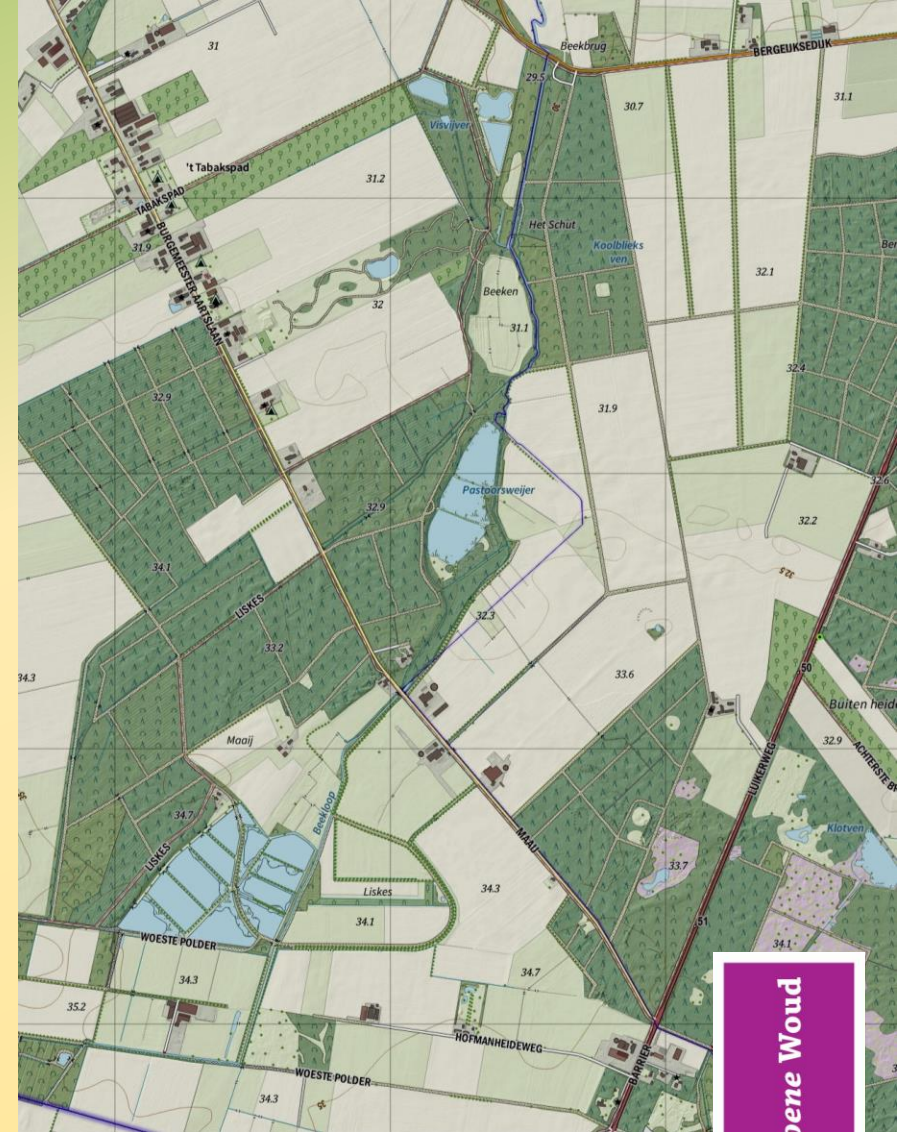
Weijers bij de Maaij in de Beekloop, Bergeijk

1902

1953

2020

De voorgeschiedenis van de Pastoorsweijer en de Kapelaansweijer

- 1381: ridder Ricout Koc en de priester Gerit Rutger Moedels verwerven twee weijers in de parochie Eycke van Arnt Berwout en Henrick Stierken
De verkopers hadden ze gekocht van de kinderen van Godefridus van Dommelen.
De weijers heten “die Groet Kreijelt” en “die Cleijn Kreijelt” en ze lagen tussen Bergeijk en Borkel.
- 1407: Gerit verkoopt zijn helft van die twee weijers
- 1428: een weijer in de parochie Bergeijk is in bezit van de kinderen van Gerit van Berkel
- 1446: zij verkopen aan Aert van den Dijck hun weijer *‘in Bergeijk en Westerhoven ter plaatse Borkel naast eigendom van Merten zoon van wijlen Goyart Mertens’*
Merten Goyart Mertens was volgens het cijnsregister van Sint Jacob in Luik eigenaar van een weijer geheten Keyelt
- 1451: Aert van den Dijk verkoopt aan Jan van den Porte, pastoor te Strijp

Weijers in het Dommelgebied
 waarvoor cijns betaald werd aan
 de hertog van Brabant in de
 periode 1340-1351

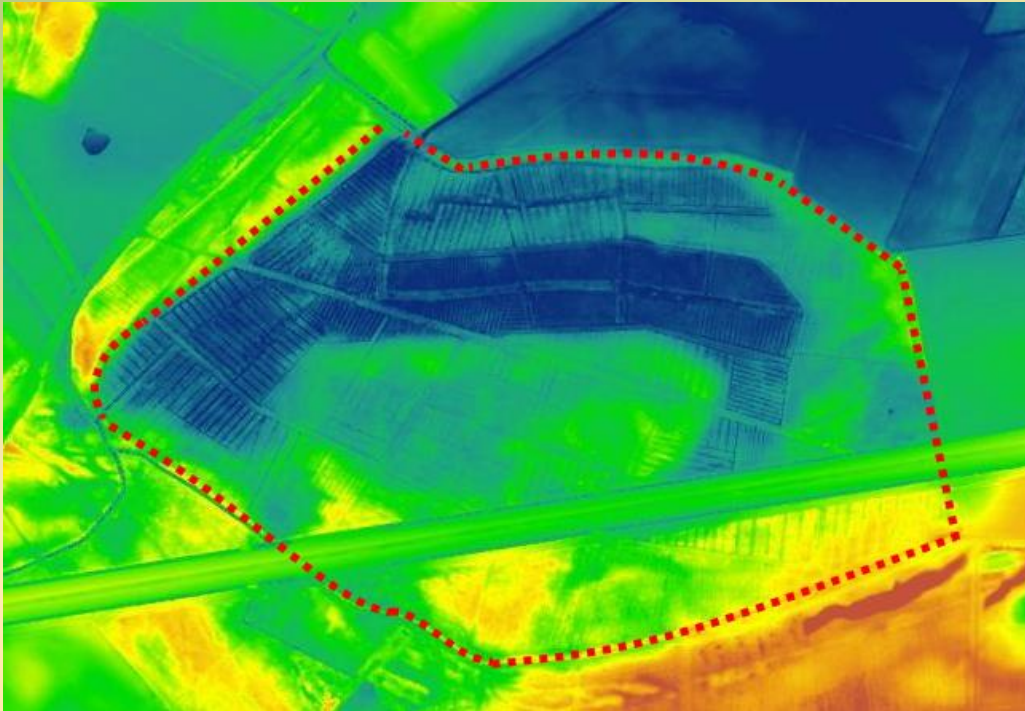

Plaats waar cijnsen werden geïnd	Toponiem	Eigenaar/cijnsbetaler
De Beerzen		Abt van Tongerlo, 2 weijers
Eersel		Henricus, priester van Eersel
Eersel	Zantvoert	Gerardus Brune
Eersel		Godefridus, pastoor van Wintelre
Eersel	Op Creielt	Godefridus van Dommelen
Eersel		Godefridus van Dommelen
Eersel	In Lommel	Godefridus van Dommelen
Eersel		Abdij van Postel
Eersel		Abdij van Postel
Eersel	Venbergen	Godefridus van Dommelen
Hilvarenbeek		kapittel van Hilvarenbeek
Lommel		Enkinus van Ekehoven
Lommel		Godefridus van Dommelen
Lommel	Voerdijc	Johannes, pastoor van Lommel
Lommel		Abdij van Averbode
Mierde		Henricus van den Hoek
Mierde		Hermanus, pastoor van Knegsel
Oerle	Den Duupt	Hermanus, pastoor van Knegsel
Oirschot		Cristianus de Klerk
Oisterwijk	Rietvenne	Willem zoon van heer Gherlacus
Oisterwijk		Jan Jan van Haren
Tilburg	Bij Steenbeken	Arnoldus Berthout
Tilburg		Willem van Broecheven
Vessem		Everart van Vessem
Vessem		Marcilius vander Heijden

Weijers: een vergeten groep landschapselementen

Het verdwijnen van weijers

- Al in de 17de eeuw is sprake van voormalige weijers
- In de 19de eeuw hebben nagenoeg alle weijers hun functie verloren
- In de 20ste eeuw worden sporadisch nieuwe visvijvers aangelegd

Mierlo: doorsneden door de A67

Brouwhuis: doorsneden door de N279

Over cultuurhistorie en zo

www.jantimmerscultuurhistorie.nl